

Veterinærers plikt til å yte nødhjelp

Alle har plikt til etter evne å hjelpe dyr som er syke, skadde eller hjelpeløse (dyrevelferdsloven § 4). Evnen til å hjelpe dyr er imidlertid større hos dyrehelsepersonell enn for allmennheten. Derfor har dyrehelsepersonell en utvidet nødhjelpsplikt etter Dyrehelsepersonelloven § 14. Plikten er personlig, gjelder uavhengig av arbeidstid og er mer aktuell for veterinærer enn annet dyrehelsepersonell. Veterinærforeningen får ofte spørsmål om rekkevidden av denne plikten. Når inntreer den og hva forventes det av deg?

Første avsnitt §14 Lov om dyrehelsepersonell

Dyrehelsepersonell plikter snarest mulig etter anmodning å yte den hjelp vedkommende evner – personlig eller ved stedfortreder – når det etter tilgjengelige opplysninger må antas å øyeblikkelig hjelp er påtrengende nødvendig. Plikten faller bort ved gyldig forfall eller ved at hjelp i tide blir ytt av annet dyrehelsepersonell.

Første avsnitt i bestemmelsen beskriver innholdet i nødhjelpsplikten. Understrekningene er gjort for å belyse de sentrale momentene i bestemmelsen som kan skape tvil om nødhjelpspliktens rekkevidde. Nedenfor beskriver vi hva som menes med de ulike delene av bestemmelsen, og på den måten belyser vi hvor langt nødhjelpsplikten rekker for deg som veterinær.

Vi velger å omtale det siste momentet først, da de andre må leses i lys av dette.

1. «Plikten faller bort ved gyldig forfall»; dette kan være alle former for konkrete hindringer, som uvær, at det ikke er mulig å skaffe transport, at det foreligger flere nødstilfeller som ikke kan behandles samtidig, at vedkommende er svekket pga sykdom eller høy alder, eller at veterinæren er overanstrengt. Overanstrengelse vil foreligge dersom man er på vakt og blir bedt om å rykke ut til et annet vakt-distrikt for å yte nødhjelp. Tilsvarende gjelder dersom veterinæren er syk, beruset eller det foreligger annen grunn til at han faktisk er avskåret fra å yte nødhjelpsplikten.

Dersom veterinæren har gyldig forfall, må han så langt det er mulig skaffe annen veterinær. Bestemmelsen medfører med andre ord ingen alminnelig plikt til tilstedeværelse. Visse stillingskategorier er ikke automatisk fritatt, selv om stillingsinstruksen skulle inneholde forbud mot å drive praksis. En ikke-praktiserende veterinær må kunne formidle kontakt til noen som kan utføre det praktiske arbeidet i forbindelse med nødsituasjonen.

2. Veterinær «plikter snarest mulig....». Med «snarest mulig» menes det helt enkelt at man må komme så raskt man kan for å yte hjelp. Har man andre avtaler må disse avlyses eller utsettes. Dersom veterinæren er langt unna dyret som trenger hjelp bør han opplyse om hvor lang tid det vil ta å nå frem. Hvis tiden det vil ta å reise til dyret innebærer at han ikke kan yte nødvendig hjelp i tide, oppfylles plikten ved å forsøke å skaffe en annen veterinær. Eksempel på dette er at veterinæren befinner seg flere timer unna et dyr som antas å behøve øyeblikkelig hjelp før dyret dør. Veterinæren kan da henvise videre til vakthavende veterinær i det aktuelle distriktet, og dermed oppfylle sin hjelpeplikt etter loven.

Hvis veterinæren allerede står i en akutsituasjon han ikke kan forlate må en annen oppfylle nødhjelpsplikten. Det samme gjelder hvis veterinæren allerede har inngått avtale om å bistå i en pågående nødhjelpssituasjon. Igjen må veterinæren da forsøke å finne en annen veterinær til å hjelpe i den nyoppståtte nødhjelpssituasjonen.

Plikten til å finne annen veterinær begrenses ut geografiske forhold. Det bør ikke kreves mer av veterinæren enn at han kontakter de andre i kommunen, eventuelt andre veterinærer i en avstand tilsvarende kommunestørrelsen målt fra der veterinæren befinner seg. I slike tilfeller er det viktig å sikre seg dokumentasjon på at man har forsøkt å skaffe andre veterinærer. Dersom årsaken til at man ikke greier å skaffe annen veterinær kommer av at det ikke er bosatt et tilstrekkelig antall veterinærer i kommunen, vil dette være kommunens ansvar. Hvis nødhjelpstilfellet oppstår utenom vanlig arbeidstid skal i utgangspunktet veterinær som er på vakt i veterinærvakten håndtere nødhjelpen. Plikten til å yte nødhjelp består selv om veterinærvakten i utgangspunktet skal håndtere tilfellet, noe som innebærer at man må yte nødhjelp dersom veterinærvakten ikke har anledning. Hvis veterinærvakten har kapasitet, kan veterinæren oppfylle nødhjelpsplikten ved å gi beskjed om saken til veterinærvakten.

3. «.....etter anmodning...»; Veterinæren har en plikt til å yte nødhjelp dersom han selv kommer over et sykt eller skadd dyr. «Etter anmodning» gjelder i tilfellene hvor veterinæren blir gjort oppmerksom på nødhjelpstilfellet direkte via telefon, melding e.l. Hvis informasjonen om nødhjelpstilfellet kun er gjort kjent for allmennheten gjennom f.eks. avisoppslag eller sosiale medier har ikke veterinæren noen nødhjelpsplikt.
4. «...yte den hjelp vedkommende evner...»; Veterinæren må yte den hjelp som er praktisk mulig i situasjonen som foreligger. Nødhjelp er en ekstraordinær situasjon og hjelpen vil i noen tilfeller måtte utføres uten at veterinæren har vanlig utstyr tilgjengelig. Veterinæren plikter å yte nødhjelp selv om han ikke har god kjennskap eller erfaring med den aktuelle dyrearten. Enkel behandling er akseptabelt i en nødhjelpssituasjon. Enkel behandling kan være en midlertidig løsning, eller en behandling som ikke krever avansert utstyr eller spesialkompetanse. Det er med andre ord bedre, og akseptabelt, at veterinæren yter bistand selv om situasjonen er uforberedt og man ikke har nødvendige hjelpemidler til rådighet, enn å ikke gjøre noe i det hele tatt. Hvis veterinæren befinner seg på et sted hvor nødvendig utstyr ikke finnes, forventes det bare at han gjør det han kan ut fra tilgjengelige hjelpemidler, og egen kompetanse og erfaring. Avliving er et fullgodt alternativ til behandling når enkel behandling ikke kan eller bør gjennomføres.
5. «...når det etter tilgjengelige opplysninger må antas at øyeblikkelig hjelp er påtrengende nødvendig»; Plikten inntreffer i akutte situasjoner hvor det er behov for å iverksette tiltak for å avverge alvorlig helseskade eller unødig lidelse. Veterinæren må vurdere om det er fare for liv eller fare for alvorlig forverring av helsetilstanden til dyret ut fra informasjonen som foreligger. Ofte vil symptombeskrivelsene over telefon danne grunnlaget for veterinærens faglige vurdering av om det er behov for hjelp. Ved alvorlige symptomer som for eksempel pustestans, hjertestopp, kraftig blødning, hodeskade eller forgiftning må veterinæren undersøke og forsøke å behandle dyret. Veterinæren bærer selv risikoen dersom han ut fra tilgjengelige opplysninger velger å ikke undersøke dyret.
6. Etter loven utløses plikten når det antas at «...hjelp er påtrengende nødvendig.» Som påtrengende nødvendig regnes livreddende innsats, innsats for å avverge alvorlig helseskade og innsats for å avhjelpe en betydelig smertetilstand. Den hjelpen som skal gis må være egnet for det konkrete tilfellet og avpasses ut fra veterinærens forutsetninger i situasjonen. Avliving

er ansett som en akseptabel behandling – også i de tilfeller hvor livet til dyret kan reddes. Hjelp kan også være påtrengende nødvendig av hensyn til andre dyr i et hold eller av hensyn til sikkerheten for mennesker.